

Предполагается что лица привлеченные в качестве экспертов в первую очередь должны обладать специальными знаниями и не обязательно иметь высшее образование. К примеру провести исследование в сфере филателии — определить ценность марки и другие её достоинства, никто лучше не сделает чем хороший коллекционер или лицо у которого отдельная отрасль знаний является хобби.

Список использованной литературы:

1. Кримінально-процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар / За ред. В. Г. Гончаренко., В. Т. Нора, М. Є. Шумила. — К.: Юстініан, 2012. — 1224 с.
2. Уголовно-процесуальный кодекс Украины: Научно-практический комментарий / Под общей редакцией В.Т. Маляренко, Ю.П. Аленына. — Х.: ООО «Одиссей», 2003. — 960 с.
3. Закон України «Про судову експертизу» від 28 лютого 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. — № 28. — 1994. — Ст. 232.

БІЛОУС В. В.

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого,
доцент кафедри криміналістики, кандидат юридичних наук, доцент

КРИМІНАЛІСТИЧНИЙ ВІДЕОЗАПИС І ПОВНОТА ФІКСУВАННЯ СУДОВОГО ПРОЦЕСУ ТЕХНІЧНИМИ ЗАСОБАМИ

Негативною закономірністю вітчизняної законотворчої практики є здійснення ефективних реформ (у т. ч. судової) під максимально можливим тиском громадянського суспільства з обов'язковим наступним вихолощенням досягнутих результатів по мірі зниження цього тиску та пристосування суб'єктів права законодавчої ініціативи до нових соціально-політичних умов. Наприклад, за результатами Революції Гідності з метою підвищення національних стандартів судоустрою і судочинства та забезпечення права на справедливий суд Законом України «Про забезпечення права на справедливий суд» від 12.02.2015 р. № 192-VIII було викладено у новій редакції Закон України «Про судоустрій і статус суддів» від 07.07.2010 р. № 2453-VI. У зв'язку з цим в абз. 2 ч. 3, ч. 5 і ч. 6 ст. 11 останнього було передбачено, що при розгляді справ перебіг судового процесу фіксується технічними засобами в порядку, встановленому законом, а також закріплено прогресивні положення, відповідно до яких учасники судового процесу, інші особи, присутні у залі судового засідання, представники засобів масової

інформації можуть проводити в залі судового засідання фотозйомку, відео- та аудіозапис з використанням портативних відео- та аудіотехнічних засобів без отримання окремого дозволу суду, але з урахуванням обмежень, установлених законом. Трансляція судового засідання здійснюється з дозволу суду. Проведення в залі судового засідання фотозйомки, відеозапису, а також трансляція судового засідання повинні здійснюватися без створення перешкод у веденні засідання та здійсненні учасниками судового процесу їхніх процесуальних прав...

Однак вже через півтора роки після набрання цим Законом чинності за вище згаданою регресивною традицією було прийнято новий Закон України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 р. № 1402-VIII, абз. 2 ч. 4 ст. 11 якого на тлі дослівного збереження запроваджених раніше прогресивних норм закріпив положення про те, що суд може визначити місце в залі судових засідань, з якого має проводитися фотозйомка та/або відеозапис. На нашу думку, в такий спосіб були впроваджені додаткові законодавчі обмеження щодо проведення в залі судового засідання фотозйомки та відеозапису учасниками судового процесу, іншими особами, присутніми в залі судового засідання, і представниками ЗМІ. А це може призвести до зловживання судом правом визначення місця в залі судових засідань, з якого має проводитися фотозйомка та/або відеозапис, та порушення права вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб — на свій вибір, як це гарантовано нормами ч. 2 ст. 34 Конституції України.

Зазначене є неприпустимим, адже відповідно до ч. 1 ст. 55 Конституції України права і свободи людини і громадянина захищаються судом. У правовій державі судочинство ґрунтується на засадах, визначених її основним законом. Ефективність реалізації права на судовий захист безпосередньо залежить від рівня втілення цих засад у життя. Зокрема, гласності судового процесу та його повного фіксування технічними засобами, віднесених до числа основних засад судочинства п. 6 ч. 2 ст. 129 Конституції України у нині чинній редакції.

На наше переконання, реальна, а не декларативна повнота фіксування судового процесу технічними засобами повинна полягати не у передбаченому нині чинним законодавством фіксуванні виключно звукової інформації, якою супроводжуються окремі судові засідання чи процесуальні дії певного суду, а у безперервному відеозаписі всіх без виключення судових засідань і здійснюваних будь-яким судом процесуальних дій, не залежно від територіальності, спеціалізації та інстанційності суду, а також місця проведення ним окремих процесуальних дій (у залі засідань чи за його межами), починаючи з самого першого засідання у суді першої інстанції і завершуючи розглядом конституційної скарги після вичерпання всіх інших національних засобів юридичного захисту. Вихідною технічною базою для розбудови глобальної системи фіксування судового процесу можуть слугувати

наявні компоненти стаціонарних систем відеоконференцзв'язку для проведення судових засідань у режимі відеоконференції, якими Державна судова адміністрація України обладнує зали судових засідань. Однак, станом на початок 2017 р. із 2879 залів судових засідань, спеціально обладнаних для проведення судових засідань відповідно до вимог ч. 8 ст. 11 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» у приміщеннях апеляційних та місцевих судів, загальна кількість яких сьогодні налічує 765 судів, лише 1134 (39%) залів обладнані стаціонарними системами відеоконференцзв'язку для проведення судових засідань у режимі відеоконференції. У Вищому адміністративному суді України таких залів тільки 2 (33%), у Вищому господарському суді України – 5 (50%), а у Верховному Суді України – 5 (83%).

Тому в сучасних умовах технічного оснащення залів судових засідань, що не відповідають реаліям часу та рівню розвитку науково-технічного прогресу, прогалини у фіксуванні судового процесу технічними засобами можуть бути фактично усунуті завдяки відеозапису, здійснюваному учасниками судового процесу, іншими особами, присутніми у залі судового засідання, чи представниками ЗМІ. До того ж нерідко судовий розгляд резонансних кримінальних проваджень супроводжується діями, що підлягають самостійній кримінально-правовій кваліфікації. А тому відеозаписи, зроблені у залі судових засідань з різних ракурсів, можуть слугувати доказами, що забезпечуватимуть швидке розкриття і розслідування вчиненого там злочину.

Викладене вище дозволяє нам стверджувати, що криміналістика має сьогодні нагальний привід посилити свою роль у забезпеченні судочинства за рахунок розвитку такого розділу криміналістичної техніки як криміналістичний відеозапис у частині розроблення системи засобів, видів, методів та прийомів зйомки, рекомендованих для застосування під час проведення різних процесуальних дій у залах судових засідань. Адже у переважній більшості літературних криміналістичних джерел цей напрям криміналістичного відеозапису або взагалі не згадується, або за умови побіжного згадування не набув належного теоретичного обґрунтування і прикладного наповнення.